

VA-handlingsplan

Bilaga 1:1

Allmän VA-försörjning

Laholms kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Ansvarsfördelning.....	4
2. Övergripande.....	5
2.1. Kommunikation och beteendeförändring	5
2.2. Klimatsmart arbetssätt.....	5
2.3. Samverkan och utvecklingsarbeten	6
2.4. Energi och klimatoptimering	6
2.5. Tekniskt vatten	7
2.6. Cirkulära flöden	8
2.7. Digitalisering	9
2.8. Ledningsnät.....	10
2.9. Ekonomi och juridik	10
3. Åtgärder - Allmän spillvattenhantering	11
3.1. Spillvattenplan	11
3.2. Systemets utformning.....	11
3.3. Framtida spillvattenrening	13
3.4. Tillskottsvatten och bräddningar.....	13
4. Åtgärder – allmän dagvattenhantering	14
4.1. Övergripande.....	14
4.2. Dagvattenriktlinjer.....	14
4.3. Markavvattning	16
4.4. Områden utan utbyggt dagvattensystem inom verksamhetsområde	16
4.5. Föroreningar i dagvatten – befintliga dagvattenanläggningar	17
4.6. Drift, skötsel, egenkontroll	17
5. Brand- och släckvatten	19
5.1. Brandvatten – driftläge	19
5.2. Släckvatten	19

1. Inledning

Denna bilaga utgör en del av VA-handlingsplan för Laholms kommun, och avser att beskriva vilka åtgärder som kan förutses utifrån dagens förhållanden, viljeinriktning och ambitionsbild, inom verksamhetsområdet för allmän VA-försörjning. Bilagan beskriver övergripande åtgärder för hela VA-verksamheten, brand- och släckvatten samt spill- och dagvatten. Åtgärder som berör dricksvatten finns i separat bilaga och är belagd med sekretess.

Åtgärderna avser både förnyelse av befintlig infrastruktur och nyinvesteringar. Planen har arbetats fram av en arbetsgrupp inom Laholmsbuktens VA AB (LBVA), samt medverkan från övriga berörda förvaltningar, under våren 2021.

För planering av det dagliga arbetet finns det sammanställningar inom LBVA som listar identifierade åtgärder och underhållsarbeten (reinvesteringar) men även åtgärder som behövs för att möta kommande krav och/eller förändringar (nyinvesteringar).

1.1. Ansvarsfördelning

Om inget annat anges under respektive åtgärd, är LBVA (VA-huvudmannen) ansvariga för att genomföra åtgärden.

2. Övergripande

Dessa åtgärder omfattar hela VA-försörjningen och syftar till att säkra en hållbar VA-försörjning utifrån ambitionsbilden, viljeinriktningar och VA-verksamhetens grunduppdrag.

2.1. Kommunikation och beteendeförändring

LBVA som organisation behöver kommunicera med omvärlden och föra en fortsatt dialog om vattnets värde och Vattensmart för att öka kunskapen hos alla aktörer. Med en ökad kunskap och förståelse kan vattnets värde höjas vilket ger en ökad vilja att bidra till minskad påverkan på recipienter och miljön, samt i förlängningen minska dricksvattenförbrukningen.

Detta behöver göras på olika nivåer:

- Bygga upp en politisk plattform
- Koncernövergripande i alla verksamheter
- Abonnenterna (hushållen, verksamheterna och industrin)
- VA-huvudmannen

Mål med åtgärderna: En sammanhållen och effektiv kommunikation för att höja vattnets värde.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde” och ”Medvetenhet och kunskap”.

Åtgärd G1: Upprätta kommunikationsplan.

Skapa en gemensam strategi och plan för hur intern och extern kommunikation ska ske. Planen ska även omfatta aktiviteter.

Åtgärd G2: Öka kunskapen om vattnets värde inom nivåerna ovan.

Att kontinuerligt identifiera aktiviteter som bidrar till denna utveckling.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

Åtgärd G3: Beteendeförändring kunder.

Att påverka kunder till en vattensmart användning.

Åtgärd G4: Beteendeförändring LBVA.

Vid drift av våra anläggningar använder vi i dagsläget en hel del dricksvatten. Bolaget i sin helhet tillhör en av de största förbrukarna i Laholms kommun. Genom olika former av aktiviteter kan vi minska vår användning av dricksvatten som råvara. Vi behöver fortsätta att utveckla och genomföra aktiviteter som bidrar till beteendeförändringar hos oss och den kultur vi har. Detta vävs ihop med ledning och styrning av verksamheten.

2.2. Klimatsmart arbetssätt

Enligt Hållbara vattentjänster ska LBVA:s upphandlingar ske klimatsmart, varför upphandlingsdokument, rutiner, stöd för utvärderingar mm behöver utvecklas och uppdateras, gärna i samarbete med andra VA-huvudmän. Klimatsmart arbetssätt och upphandlingar behöver ske inom kommunen som helhet.

Mål med åtgärderna: Genomföra upphandlingar som väsentligen minskar klimatbelastningen.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap” ”Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd G5: Arbeta fram riktlinjer för klimatsmarta upphandlingar.

LBVA behöver, troligtvis tillsammans med andra aktörer, bestämma vad kravspecifikationen ska vara för klimatsmarta upphandlingar.

Åtgärd G6: Arbeta fram mallar för upphandling till olika typfall.

I detta arbete ingår också att genomföra implementering och uppföljning.

Åtgärd G7: Möjliggöra livscykelperspektiv i utredningar och projekt.

Med ett gemensamt arbetssätt tydliggörs i vilken omfattning projekt och utredningar skall begrundas ur ett livscykelperspektiv. Det skall förenkla för organisationen att göra rätt val kopplat till miljö- och hållbarhetsfrågor. Ambitionen är att få ett gemensamt och förenklat arbetssätt inom LBVA, för att fatta långsiktiga och hållbara beslut ur ett livscykelperspektiv. Det skall tydliggöra hur, och på vilka grunder, vi ska fatta våra beslut vid om- och tillbyggnader av anläggningar och VA-försörjningen för att beskriva miljöaspekter och miljöpåverkan. Livscykelperspektivet ligger också till grund för vilka värden och prioriteringar vi beaktar avseende miljöbelastning och miljöpåverkan.

Ansvarig: Kommungemensamt ansvar.

2.3. Samverkan och utvecklingsarbeten

LBVA behöver fortsatt bedriva och medverka i olika former av samverkan- och utvecklingsarbeten för att bidra till, och utveckla, hållbar VA-försörjning. I dagsläget finns ett antal identifierade engagemang, men fler behöver initieras kontinuerligt.

Mål med åtgärderna: Bidra till, och skapa, hållbar VA-försörjning.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Medvetenhet och kunskap”, ”Hållbara och cirkulära flöden” samt ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G8: Fortsatt medverka och bedriva samverkan- och utvecklingsprojekt.

LBVA ska aktivt söka samverkan med både mindre och större aktörer för att utveckla hållbar VA-försörjning.

2.4. Energi och klimatoptimering

LBVA har arbetat fram en strategisk plan för koldioxidneutralitet¹. Denna plan föreslår aktiviteter som är nödvändiga för att:

- uppnå koldioxidneutralitet inom LBVA:s verksamheter till 2030
- enbart förnyelsebara bränslen ska användas vid egna samt inköpta transporter senast 2025.

Denna plan ska även bidra till att uppnå en energipositiv verksamhet 2030.

¹ Strategisk plan för koldioxidneutralitet 2020–2030, LBVA, 2020-02-07

Syftet med detta är att minimera den direkta påverkan som LBVA och dess kunder har på klimatet. Nedan specificerade åtgärder är identifierade i den strategiska planen men lyfts här fram för att visa på investeringskostnader och belysa åtgärdsområdena.

Mål med åtgärderna: Ställa om och bli koldioxidneutrala och energipositiva till år 2030.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd G9: Ta fram plan och arbetssätt inom LBVA förenergi och klimatoptimering, samt energieffektivisering, kopplat till LBVA:s målsättning om energi- och klimat.

Åtgärd G10: Kontinuerlig energi och klimatoptimering vid anläggningarna, samt energieffektivisering.

2.4.1. Energipositivitet

Åtgärd G11: Ta fram en plan för energipositivitet.

Planen skall visa vägen framåt och tydliggöra viljeriktning, ambitionsbild och åtgärder. Planen kan ingå som en del i den strategiska planen för koldioxidneutralitet, eller tas fram som en separat plan.

Åtgärd G12: Genomföra åtgärder enligt Plan för energipositivitet.

Åtgärd G13: Kompensationsåtgärd – solcellsinstallation.

Energieffektivisering kommer inte att räcka hela vägen för att nå energipositivitet, utan kompensationsåtgärder kommer också krävas i form av bland annat solcellsinstallation. Solcellsinstallation sker i dagsläget och åtgärden avser fortsatt arbete samt uppföljning av resultatet.

2.4.2. Koldioxidneutralitet

Åtgärd G14: Åtgärder enligt plan för koldioxidneutralitet.

Genomföra åtgärder enligt plan² samt aktualisera planen efter hand.

Åtgärd G15: Lustgasreducering.

Identifiera och kvantifiera åtgärder för att minska klimatpåverkan från utsläpp av lustgas vid reningsverken.

Åtgärd G16: Metangasreducering.

Genomföra åtgärder för att minska klimatpåverkan från utsläpp av metangas vid reningsverken.

För att nå LBVA:s mål ovan krävs ett kontinuerligt arbete samt uppföljning av resultaten. Resultaten sammanställs årligen i ett klimatbokslut för LBVA.

2.5. Tekniskt vatten

I dagsläget bedriver LBVA arbete med att utforska Tekniskt vatten i Halmstads kommun. Detta bedöms också behöva utforskas i Laholms kommun, för att utreda och utforska

² Strategisk plan för koldioxidneutralitet 2020–2030, LBVA, 2020-02-07

möjligheten till alternativt nyttjande av vattentillgångar. Dricksvatten är en värdefull resurs och för att skapa en hållbar framtid för kommande generationer behöver vi se över hur vi använder vatten av dricksvattenkvalitet, och hur alternativa vattentillgångar inom samhällssektorn kan nyttjas till andra ändamål.

Mål med åtgärderna: Skapa hållbar vattenförsörjning ur ett flergenerationsperspektiv.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Medvetenhet och kunskap”, ”Hållbara och cirkulära flöden” samt ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G17: Kunskapsresa tekniskt vatten.

Vi behöver bygga kunskapen om detta på alla nivåer, från politisk till handläggarnivå, genom olika former av aktiviteter. Arbetet syftar till att genom kunskap hantera de hinder som kan finnas idag, för att komma fram till hållbara lösningar. Vid behov agera nationellt för framtagande av gemensamma standarder.

Medansvarig: Kommunövergripande ansvar.

Åtgärd G18: Ta fram plan, riktlinjer samt ansvarsfördelning för införande av tekniskt vatten. Upprätta riktlinjer för att säkra kvalitén och framdriften för arbetet med tekniskt vatten, samt ta fram en plan för hur andelen tekniskt vatten ska kunna ökas enligt målsättningen i Hållbara vattentjänster.

Medansvarig: Kommunövergripande ansvar.

2.6. Cirkulära flöden

Traditionellt har vi genom tiden skapat system med linjära flöden av exempelvis vatten, kemikalier och andra naturresurser. Hållbar utveckling kräver att vi ställer om till cirkulära system.

Mål med åtgärderna: Bibehålla och stärka ekosystemtjänsterna för att skapa balans i naturen och bättre utnyttja de resurser vi har.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Medvetenhet och kunskap”, ”Hållbara och cirkulära flöden” samt ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G19: Kunskapsresa cirkulära flöden.

Öka kunskapen inom hela kommunen genom att tillsammans vidga vyerna och hitta nya sätt i samhällsplaneringen och framtida systemutformning.

Medansvarig: Kommunövergripande ansvar.

Åtgärd G20: Möjliggöra cirkulära flöden i våra anläggningar.

Vid om- och tillbyggnad av anläggningar för VA-försörjningen, möjliggöra cirkulära flöden för exempelvis vatten, energi och andra restprodukter.

2.7. Digitalisering

Inom LBVA finns en plan för digitalisering³. Inom denna plan är olika åtgärder och mål framtagna för LBVA:s verksamhet. Planen är indelad i olika områden, såsom:

- Uppbyggnad av en infrastruktur som säkerhetsmässigt är anpassad till VA-bolagets förutsättningar och krav avseende datalagring.
- Utbyggnad av ”smarta ledningsnät” för inhämtning av data, även i samverkan med andra lokala aktörer
- Höja kunskapsnivån inom organisationen
- Erhålla plattformar för att hantera data och kunna leverera dessa till organisationen och omvärlden
- Skapa en organisation som är anpassad utifrån ovan

Mål med åtgärden: Målet är inte digitalisering i sig, utan att skapa mervärde så som effektivare arbetssätt och säkrare uppföljning av flöden, genom de möjligheter digitaliseringen medför.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Medvetenhet och kunskap”, ”Hållbara och cirkulära flöden” samt ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G21: Genomföra plan för digitalisering.

Digitalisering är en del av samhällsutvecklingen i dag, och är viktig för att kunna skapa hållbara vattentjänster på lång sikt. Därav ses plan för digitalisering som ett medel för att nå målen.

2.7.1. Pilotområden systemutformning

Mycket av utvecklingen inom dricksvattenanvändningen handlar om att veta och kunna kommunicera vad förbrukningen är och var den sker. För att bygga kunskapen behöver fysiska installationer göras, data samlas in, bearbetas och analyseras för att kunna kommuniceras till användaren och/eller användas som underlag för åtgärder. Att bygga en sådan struktur är resurskrävande och delvis nytt för bolaget, varför det bedöms lämpligt att prova utformningen av systemet i mindre skala, det vill säga att välja ut minde geografiska områden och använda som pilotområden. Dessa pilotområden har kommit att betecknas ”Innovationsorter”.

Mål med åtgärderna: Bygga upp och prova ut en infrastruktur som är anpassat utifrån morgondagens behov.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Medvetenhet och kunskap”, ”Hållbara och cirkulära flöden” samt ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G22: Förstudie, kopplat till digitaliseringsplanen.

Att med digitaliseringsplanen som utgångspunkt genomföra en förstudie. Förstudien ska utgå från en omvärldsanalys och utarbeta ett systemtänk för ett digitaliserat informationsutbyte. Den ska också täcka behovet av driftinformation och kommunikation med berörda aktörer. Studien ska utifrån resultatet föreslå ett eller flera pilotområden.

³ Plan för digitalisering, LBVA.

Åtgärd G23: Byggnation utifrån systemstudien.
Genomföra de fysiska installationerna utifrån systemstudien i valda pilotområden.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

2.8. Ledningsnät

Åtgärderna som lyfts under detta stycke är sådant som berör samtliga ledningsslag (spill-, dricks- och dagvatten). Resterande åtgärder för ledningsnät beskrivs under flertalet rubriker samt även i bilaga 1:2 dricksvatten. Åtgärder för smarta ledningsnät är också starkt kopplade till digitalisering under stycke 2.6.

2.8.1. Ledningsförnyelse samtliga ledningsslag

LBVA arbetar med att sätta ett förnyelseprogram för att identifiera kommande behov på kort och lång sikt där fler parametrar ligger till grund för bedömningen. Arbetet baseras på riktlinjerna från Svenskt Vatten.

Mål med åtgärderna: Hållbara ledningsnät.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan” och ”Medvetenhet och kunskap” och ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G24: Fortsatt bedriva och effektivisera arbete med ledningsförnyelse.
Arbetet med ledningsförnyelse innefattar flertalet delar där syftet är att säkerställa att förnyelse av ledningar sker i rätt utbyggnadstakt utifrån flertalet aspekter, tex hållbarhet och klimatavtryck, risker och konsekvenser, med mera. Detta är ett kontinuerligt arbete där flertalet medarbetare medverkar, och omfattar också fysiska åtgärder på ledningsnätet.

Åtgärd G25: Inköp av digitalt beslutsstöd för arbetet med ledningsförnyelse, samt implementering.

2.9. Ekonomi och juridik

Prissättningen och hur VA-taxan är utformad har varit ganska statisk och har inte tagit hänsyn till samhällsutveckling som skett i Sverige eller för den delen världen. För att klara kommande utmaningar som till exempel klimatförändringar, ökad urbanisering, utbyggnader och ökade lagkrav kan den behövas förändras.

Mål med åtgärderna: Höja vattnets värde.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap” ”Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd G26: Modernisering av VA-taxan.

VA-taxan ses över och uppdateras. Utmaningen framöver ligger bland annat i att utforma en VA-taxa som möter framtidens behov och som samtidigt är juridiskt hållbar. Det behövs en vattensmart prissättning och att det lobbas för en modernisering/översyn även på nationell nivå.

Åtgärd G27: Modernisering av ABVA.

Genomföra en utredning som ser över ABVA utifrån LBVA:s målsättningar.

3. Åtgärder - Allmän spillvattenhantering

3.1. Spillvattenplan

Åtgärderna ligger inom bilaga 2 och 3.

3.2. Systemets utformning

3.2.1. Avloppsreningsverk

Det har identifierats re- och nyinvesteringsbehov för att möta dagens och morgondagens behov, vid de olika verken.

Mål med åtgärderna: Hållbar spillvattenhantering.

Uppfyller viljeinriktning: ”Framtidens tillgångar”, ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd S1: Reinvesteringsarbeten.

Det finns idag flera identifierade åtgärdsbehov vid reningsverken som behöver åtgärdas. I detta arbete ingår också att utreda möjligheten till effektivare nyttjande av gas vid Ängstorps reningsverk.

Åtgärd S2: Nyinvesteringar.

Det har även identifierats ut- eller ombyggnadsbehov vid Knäred/Hishults avloppsreningsverk, samt behov av utredning och eventuell ombyggnad av Kornhult och Mästocka för att möta nya krav eller andra förändringar.

Åtgärd S3: Avveckling av avloppsreningsverket Skogaby

Avveckling av avloppsreningsverk Skogaby på grund av miljöhänsyn.

Åtgärd S4: Identifiera behov av reservkraft vid avloppsreningsverk och avloppspumpstationer.

Åtgärd S5: Installation av reservkraft efter identifierat behov i åtgärd ovan.

3.2.1. Kemikalieanvändning

Hanteras inom ramen för åtgärd avseende koldioxidneutralisering, se kapitel 2.4.2.

3.2.2. Avloppspumpstationer och tillrinningsområden

I det interna arbetet med att bedömma status- och funktion av den allmänna VA-anläggningen, har det framkommit brister för befintliga avloppspumpstationer och som i olika takt behöver åtgärdas. För det kontinuerliga reinvesteringsbehovet är en lämplig uppgradering för en pumpstation vart 15:e år.

Mål med åtgärden: Hållbar spillvattenhantering.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd S6: Renovering av avloppspumpstationer.

3.2.3. Uppströmsarbete

Mandat för realisering av kravställande vid påkoppling till LBVA:s spillvattennät är idag bristfällig. Ett övergripande samarbete mellan samhällets aktörer är viktigt för att få en samsyn kring hur uppströmsarbetet skall genomföras och vad fokus ska ligga på.

Mål med åtgärden: Minska tillkommande föroreningar från abonnenter och andra föroreningskällor för minskad belastning på miljön.

Uppfyller viljeinriktning: ”Framtidens tillgångar”, ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd S7: Ta fram en arbetsmodell/metod samt rutin för hur inkoppling av nya abonnenter ska ske, och hur verksamhetsbyte i befintliga områden ska hanteras.

Medansvarig: Miljöenheten.

3.2.4. Externslammottagning

Mål med åtgärderna: Effektivare resursutnyttjande.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Hållbarhet och cirkulära flöden”.

Åtgärd S8: Utredda externslammottagningen inkl. åtgärdsförslag.

En stor källa till kontaminering av slammet vid Ängstorps avloppsreningsverk bedöms komma ifrån mottagningen av externslam, varför det behöver utredas och fastläggas en hantering för denna fraktion.

3.2.5. Drift och skötsel

Mål med åtgärderna: Skapa bättre arbetsmiljö samt säkrare VA-system.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd S9: Skapa en arbetsgrupp inom LBVA för att arbeta med planerat underhåll för avloppsreningsverk och anläggningar.

Detta för att på sikt minska insatsbehovet för akuta åtgärder och nå en högre grad av insatser vid planerat underhåll. Detta arbete har påbörjats och kommer pågå under åren 2021–2022, Åtgärden kan komma att innebära resursomfördelning av befintlig personal men också eventuella nyanställningar. I detta arbete ingår också att utreda kostnader för systemuppgradering.

Åtgärd S10: Inventera pumpanläggningar för lätt tryckavlopp hos fastighetsägare. Åtgärden ska ge bättre kunskap om var dessa är placerade och hur många de är. Detta arbete beräknas pågå under 2021–2022.

Åtgärd S11: Förtydligande av avtal och ansvarsgränser för LTA anläggningar, samt bättre informationsunderlag till fastighetsägare samt LBVA:s personal.

3.3. Framtida spillvattenrening

Mål med åtgärderna: Förbättra miljön i Laholmsbukten.

Uppfyller viljeinriktning: ”Hållbarhet och cirkulära flöden”, ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd S12: Följa utvecklingen för krav av rening av svårnedbrytbara ämnen, samt utreda och identifiera möjligheter och behov av framtida reningsteknik vid Ängstorps reningsverk.

3.4. Tillskottsvatten och bräddningar

3.4.1. Bräddning och utökad flödesmätning

I dagsläget finns behov av att komplettera och se över avloppspumpstationer och ledningsnät, avseende mätning av bräddflödet vid bräddpunkterna, samt flödesmätning av utgående flöden från pumpstationer och på spillvattenledningsnätet.

Mål med åtgärderna: Minskad negativ påverkan på våra recipienter.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Medvetenhet och kunskap” samt ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd S13: Identifiera behovet av utökad mätning, eventuellt i kombination med modellberäkning, vid befintliga pumpstationer samt på ledningsnätet. (utökad behov av flödesmätning för utgående flöde från pumpstationer ligger inom åtgärd för renovering av avloppspumpstationer).

3.4.1. Tillskottsvatten spillvattennätet

Det finns en strategisk plan för tillskottsvatten⁴ som har pekat ut prioriterade områden. För de prioriterade områdena finns det målsättningar på 5 års respektive 10 års sikt. Tillskottsvatten bidrar till ett ökat flöde till avloppssystemet, vilket medverkar till ökat behov av pumpkapacitet, ökat bräddflöde samt behov av större kapacitet på avloppsreningsverket.

Mål med åtgärderna: Hållbar och effektiv spillvattenhantering.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”.

Åtgärd S14: Fortsatt arbeten enligt plan för tillskottsvatten.

Häri ingår också att se över tillrinningsområden för att minska den hydrauliska belastningen, samt få en samlad kunskap för tillskottsvatten inom Laholms kommun men också Båstad.

Åtgärd S15: Inköp och implementering av digitalt beslutsstöd för tillskottsvatten.

En viktig förutsättning för arbetet med tillskottsvatten är att fortsatt arbeta med uppgradering av flödesmätning på pumpstationer, samt utbyggnad av modernare och fler nederbördsräknare.

⁴ Strategisk plan för tillskottsvattenplanering, LBVA AB, 2020-03-26

4. Åtgärder – allmän dagvattenhantering

4.1. Övergripande

4.1.1. Kunskapsnivå

För att kunna möta kommande utmaningar såsom förtätning, klimatförändringar och ökade krav på recipient, behöver vi inom kommunen arbeta gemensamt med en ökad kunskapsnivå för hur dagvatten kan nyttjas i våra samhällsbyggnadsprojekt.

Mål med åtgärderna: Minska påverkan på våra recipienter samt se dagvatten som en resurs. Höja kunskapsnivån och öka möjligheten att kommunen väljer lösningar för mer hållbar dagvattenhantering i samhällsutvecklingsprojekt.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Hållbarhet och cirkulära flöden”, ”Vattnets värde”.

Åtgärd A1: Kunskapsresa för hållbar dagvattenhantering för kommunens berörda förvaltningar och bolag. Genom omvärldsbevakning och aktiviteter kan kunskapsnivån höjas inom kommunen.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

4.2. Dagvattenriktlinjer

Kommunövergripande riktlinjer behöver tas fram som kan ge förutsättningar för en långsiktigt fungerande hantering av dagvatten och som uppfyller behov och krav. Avsikten är att dessa ska finnas med i samhällsbyggnadsprocessen och när exploateringsavtal tecknas, samt i LBVA:s och övriga förvaltningars VA-arbete. På så vis blir det möjligt att ställa enhetliga krav på aktörer inom Laholms kommun med utsläpp till recipient. Riktlinjer ska följas i plan- och bygglovsprocessen, vid tecknande av exploateringsavtal, vid VA-anmälan ombyggnad i befintlig bebyggelse samt i förvaltningarnas övriga arbete.

Vattnet som avleds behöver renas i tillräcklig grad för att inte påverka recipienterna. Vid planläggningen eller andra beslut ska miljökvalitetsnormerna (MKN) följas. Det behöver därför utredas vad som anses vara acceptabelt och vilka åtgärder som krävs för att inte påverka recipienten negativt. Detta utgör då underlag för till exempel detaljplaner, som inte får antas om den medverkar till att MKN överträds eller att målsättningen äventyras

Mål med åtgärderna: Gemensamt kommunövergripande synsätt för dagvattenhantering.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Hållbarhet och cirkulära flöden”, ”Vattnets värde”, ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd B1: Ta fram kommungemensamma riktlinjer för dagvattenhantering som beskriver dagvatten ur ett helhetsperspektiv.

Riktlinjer ska ta upp åtminstone:

- förslag till konstruktiva lösningar och principer.
- blågröngrå infrastruktur (se nedan).
- ansvarsfördelningar, vid anläggande och drift.
- hur samverkan ska/kan ske.

- kvalitetskrav för dagvatten för att inte påverka recipientens miljökvalitetsnormer negativt.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

4.2.1. Dagvattensystemets utformning och blågröngråa system

De befintliga dagvattensystemen behöver utformas till att bli mer robusta och klara större flöden i ett förändrat klimat utan att förlora förmågan till rening. Våra städer behöver utvecklas för att vara bättre rustade för ökad urbanisering och ett varmare och mer nederbördsrikt klimat. Vid kraftiga regn räcker inte befintlig flödesutjämningen till på allmän platsmark utan vattenmassor svämmar över och riskerar att förstöra infrastruktur och egendom. Landskapets vattenbuffrande förmåga behöver tas till vara och bebyggelsen behöver anpassas för att klara 100-års regn eller mer.

I dagsläget saknas kommunövergripande riktlinjer avseende utformning av blågröngråa-system (BGG system) såsom multifunktionella ytor, där det ges möjlighet att integrera funktioner inom dagvattenhantering (blått), vegetation (grönt) och hårdgjorda ytor (grått) i samhällsbyggnadsprocessen.

Vid exploateringskedet eller vid ombyggnationer i förtätningsprojekt inom befintligt VO finns möjligheten att integrera BGG- system. Att införa mångfunktionella system i projekteringen kommer att kräva en översyn av ansvarsfördelningen både i projektering, byggande och drift.

Det råder i många fall oklarheter om drift och vem som ska stå för kostnaderna för BGG-system. Kommunen svarar idag för drift och underhåll av anläggningar på gata. LBVA svarar för drift och skötsel av dammar. Det finns ett stort behov av att tydliggöra ansvarsgränser, samt att planera för driftskostnaden. Vid nybyggnation behöver kravspecifikationen tydliggöra att kostnaden för investering belastar exploitören. Medan kostnaden för ombyggnation i befintlig infrastruktur belastar skattekollektivet, alternativt VA-kollektivet. För att kommuninvånare själva ska vidta åtgärder som kan minska belastningen på dagvattensystemet behöver det tas fram informationsmaterial och incitament för (klimat)smartare vattenanvändning.

Mål med åtgärderna: Bygga hållbara städer. Införa cirkulära system.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Hållbarhet och cirkulära flöden”, ”Vattnets värde”, ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd C1: Ta fram riktlinjer inom kommunen för BGG-system att förhålla sig till i samhällsbyggnadsprocessen.

Åtgärd C2: Besluta om ansvarsfördelning mellan LBVA och Laholms kommun för drift och underhåll av BGG-system.

Åtgärd C4: Drift av blågröngråa system, (Underhåll, eventuell utveckling).

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

4.3. Markavvattning

Arbetet med kartläggning och digitalisering av diknings/markavvattningsföretag behöver utföras tillsammans med kommunen och länsstyrelsen. Länsstyrelsen har förteckning över dessa företag som dock inte är heltäckande. Registerhållning över förrättningar på dessa företag i länet finns på länsstyrelsen.

Mål med åtgärderna: Hantera framtida flöden, samt ökad kunskap.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”, ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd D1: Kartlägga de dagvattensystem som har koppling till företagen inom samt utom VO, samt status av företagen. Etablera kontakt med dessa företag där LBVA bidrar till vattenflödet.

Åtgärd D2: Kartlägga status och utbredning av markavvattningsföretag. LBVA bör ha kontroll på de företag man är inkopplade på och se till att rättigheter till utsläppet och skyldigheter avseende drift och underhåll av dikena är reglerat, tex genom avtal. Detta kan leda till behov av omförrättning av markavvattningsföretag, vilket ligger utanför LBVAs ansvarsområde.

Åtgärd D3: Digitalisering av uppgifter om markavvattningsföretag.

Ansvarig: Kommunen bär huvudansvaret för åtgärderna.

4.4. Områden utan utbyggt dagvattensystem inom verksamhetsområde

Det finns behov av att hitta sätt att hantera de fastigheter som idag ligger inom verksamhetsområde för dagvatten men som ej har möjlighet för anslutning till ett utbyggt dagvattensystem. I flertal områden där dagvatten ej är utbyggt saknas nämligen kommunalt huvudmannaskap för gator vilket försvårar anläggandet av nya dagvattensystem, se även ledningsnät dagvatten.

Mål med åtgärderna: Säkerställa en robust dagvattenhantering.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Vattnets värde”.

Åtgärd E1: Planera för och hantera fastigheter inom VO som inte har dagvattenanslutning. För de områden där åtgärder behöver vidtas utreds dessa vidare för vilken teknisk lösning som är aktuell där ambitionsbilden och viljeinriktningen skall styra.

Åtgärd E2: Utredda och klarlägga huvudmannaskapet för gata.

I de områden som detta idag saknas kan inte LBVA bygga ut dagvattensystemen.

Ansvarig: Kommunen bär huvudansvaret för åtgärderna.

4.5. Föroreningar i dagvatten – befintliga dagvattenanläggningar

Att motverka och rena dagvatten från föroreningar är allas ansvar inom en kommun. Dagvattendammar kan utformas för att hantera flöden samt reduktion av föroreningar. Kunskap om befintliga anläggningarnas reningsfunktion behöver öka. Åtgärdsprogram tas sedan fram för att få en tydlig uppföljning. Även vegetationen och val av våtmarksväxter har stor betydelse för reningsprocessen i våtmarker och dammar.

Mål med åtgärderna: Kunskap om dagens reningsfunktion i befintliga dagvattendammar samt minska den negativa belastningen på våra vattendrag.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, ”Vattnets värde”, ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd F1: Se över möjligheten att anpassa befintliga dammars utformning för att öka reningsgraden.

Åtgärd F2: Se över möjligheten och etablera våtmarksväxter för att öka reningsgraden i befintliga dammar.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

4.6. Drift, skötsel, egenkontroll

Som ett led i egenkontrollen har en kartläggning av alla dagvattenanläggningar gjorts. Dagvattenanläggningar har prioriterats utifrån bedömd belastningsnivå. Anläggningar som tar emot vatten från parkeringsytor, industrier och högt trafikbelastade vägar får en hög prioritering, likaså om recipienten är känslig. Inlopp och utlopp rensas enligt rutin. De flesta av dagvattenanläggningarna är anlagda utifrån behovet av att kunna hantera avledning och flödesutjämning och endast i en del fall för rening av förorenande ämnen. Det finns ett behov av att kartlägga dagvattenanläggningar och dammars reningsfunktion.

För att dammarna ska få ett större ekologiskt värde och bidra till bättre vattenkvalitet finns ett behov av att anpassa och utveckla skötsel och drift. Det kan handla om att öka förutsättningar för fågelliv, anpassa området för rekreation eller skötselåtgärder för att öka den biologiska mångfalden. Detta gäller främst befintliga dammar men är även viktigt när det anläggs nya dammar.

Mål med åtgärderna: Skapa säkra dagvattenanläggningar för människor och miljön.

Uppfyller viljeinriktning: ”Medvetenhet och kunskap”, Långsiktig planering och samverkan”, ”Hållbarhet och cirkulära flöden”, ”Vattnets värde”, ”Framtidens tillgångar”.

Åtgärd G1: Utredda dagvattenanläggningarnas huvudsakliga syfte, rening eller fördröjning.

Åtgärd G2: Utredda om inriktning på skötseln kan anpassas för att öka det ekologiska värdet och öka /förbättra reningen.

Åtgärd G3: Utredda om inriktning på skötseln kan anpassas för att öka möjlighet till rekreation.

För att kunna sköta dammarna på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt behöver dammarna vara tillgängliga för arbetsmaskiner. Det är idag förenat med praktiska svårigheter att nå vissa

dammar med maskiner. Den mark som planeras för infrastruktur runt dammarna faller ofta bort beroende på andra intressen som LBVA ej kan påverka. Nyanläggningar behöver i större grad anpassas efter skötsel. Budgetering behöver finnas med i planering av framtida skötselåtgärder. En skötsel och underhållsplan behöver tas fram för enskilda anläggningar med åtgärder som ska göras och med vilket tidsintervall där ovanstående ingår.

Åtgärd G4: Upprätta skötselplaner för befintliga dagvattenanläggningar.

I samband med uppdatering av skötselplan bör även en översyn av säkerheten göras. Därefter kommer åtgärder behövas för att åtgärda säkerhetsbrister.

Åtgärd G5: Översyn och revidering av riktlinjer för säkerhet vid öppna dagvattenlösningar.

Åtgärd G6: Inventering av säkerhet vid befintliga öppna dagvattenlösningar.

Åtgärd G7: Åtgärda säkerheten på de dagvattenlösningar där brister framkommit.

Åtgärd G8: Planera för tillgänglighet för drift och underhåll vid projektering av nya dammar.

Åtgärd G9: Översyn av befintliga dagvattendammar avseende tillgänglighet för drift och underhåll.

Åtgärd G10: Åtgärder för drift och underhåll reinvestering och nyinvestering.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

Förutsättningen för en dagvattenanläggning är diken och ledningar till och från dammen. Det finns idag inget uttalat ansvar för de diken som leder vatten till och från dammar. Det finns ett behov av att utreda ansvarsfrågan för var LBVA:s ansvar upphör och vem som har ansvaret för funktionen på diken, se även markavvattning. Vid vissa dammar är det oklart hur vattnet rinner efter det lämnat dammen. Där behöver en utredning göras för att kartlägga hur vattnet rinner från damm till recipient. Det är av betydelse för att inte riskera att orsaka översvämning längre ned i systemet.

Åtgärd G12: Utreda gränser och besluta om ansvar och skötsel av diken till dagvattendammar.

Åtgärd G13: Kartlägga vattnets väg i de dammar där det är oklart.

Åtgärd G14: Åtgärda felaktig avledning som påträffats vid kartläggning.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.

5. Brand- och släckvatten

Åtgärder nedan kopplar an till behoven under kapitel 7 i översikten.

Mål med åtgärderna: Säkerställa människors säkerhet vid brand, samt minska miljöpåverkan vid släckinsatser.

Uppfyller viljeinriktning: ”Långsiktig planering och samverkan”.

5.1. Brandvatten – driftläge

Åtgärd BS1: Ta fram ansvarsfördelning mellan samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen kopplat till krigsbranddammar i Laholms kommun, samt branddammar placerade i Mellbystrand och Skummeslöv.

Åtgärd BS2: Ta fram en arbetsbeskrivning för hur och när räddningstjänsten skall utföra kontroller och underhåll över prioriterade brandposter

Medansvarig: Kommunstyrelsen och samhällsbyggnadsnämnden.

5.2. Släckvatten

Åtgärd BS3: Översyn av släckvattenhanteringen.

Ta fram tydliga riktlinjer för omhändertagande av släckvatten vid olika objektstyper och händelser kopplat till geografisk placering. Riktlinjer för hur släckvatten ska hanteras ska finnas både vid olycka och i detaljplanarbetet. Drivande i denna åtgärd är samhällsbyggnadsnämnden.

Medansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden.